

İLÂHİYAT BİR İLİM DEĞİLDİR, BİNAENALEYH MODERN BİR ÜNİVERSİTEDE YERİ YOKTUR

Bilindiği üzere Ortaçağın din baskısı altında bunalan ve asırlar boyunca bir zahiri duraklama ve hakikî potansiyel birikme devresi geçiren müsbet ilim, sanat ve düşünce rönesansından sonra bir sıçrama yapmış ve böylece belli başlı bilgi dalları birer birer doğmuştur. Kimyanın, sihir ve efsun ile karışmış bir halde yuvarlanıp gelen simyadan, astronominin astrolojiden, felsefenin skolastik teoloji bukağlarından sıyrılıp müsbet mânada kurulmasından sonradır ki, ilim dev adımlarla ilerlemek imkânına sahip olmuştur.

Ortaçağ sonlarına doğru kurulmaya başlanan ve bu günkü bir çok üniversitelerin nüvesini teşkil eden ilk üniversiteler bittabi o devrin skolastik felsefe ve dinî esasları altında vücut bulmuş ve sırf bu tesirle Ortaçağın içtimai, iktisadi, siyasî, fikrî her müessesesine kalıbını basan Teolojik silindir burada da İlâhiyat şeklinde yer almıştır. Halen bazı üniversitelerde hâlâ sembolik bir şekilde devam ettirilen ve tedrisat kadrosunu din adamlarının meydana getirdikleri İlâhiyat Fakülteleri modern ilim anlayışı ile hiç bir ilgisi olmıyan ve çok kere siyasî bazı mülâhazalara âlet olan, ananevi, din propagandacısı eski medrese artığı zaviyelerden başka bir şey değildir. Bu itibarla tamamen ilmî esaslara dayanılarak kurulan Üniversitelerin hiç birinde İlâhiyat diye bir şey yoktur.

Bugünün müsbet ilmi İlâhiyat diye bir bilgi tanımamakta ve dinlerin tarihi, kuruluş ve gelişmelerindeki âmiller, din ve mezhep kavgaları, Ortaçağ skolastik felsefi gibi bahislerle Felsefenin meşgul olduğuna inanmaktadır. Yer yüzünde birkaç köhne kırıntısı kalmış bulunan İlâhiyat fakültelerinden ancak din adamları yetişmekte ve bunlar da malûm din müesseselerinde vazife görmektedirler. Esasen teolojiyi, üniversiter bir zihniyetle telif etmek kabil değildir.

Laisizmi, ana yasasında ve bütün inkılâpçı hareketlerinde tanımış ve müsbet ilim yolunda yürümeğe azmettiğini âleme ilân etmiş bulunan Atatürk Türkiyesinin, günün birinde yeni kurmağa savaştığı bir Üniversitesinde (Ankara Üniversitesi), İlâhiyat Fakültesi açmağa kalkışması nasıl ve ne ile izah olunabilir ? “Millî ihtiyaçlarımızı cevaplandırma görevini yerine getirmek” (Ankara Üniversitesi Rektörünün nutkundan) veya “manevî bir kalkınma ile birliğe ulaşmak” gibi lâfların hiçbir ilmî değeri olmadığı açıktır. Bu hareket ancak siyasî bir takım mülâhazalarla yapılmış olabilir ki, din ve mezhep bakımından geniş bir farklılaşma gösteren memleketimizde bu dahi büyük bir gaf teşkil etmez mi ?

Ana Yasamız nasıl ki ekalliyet din cemaatlarına papaz mektepleri açmak müsaadesini vermiş ise İslâm cemaatına da masrafı bu cemaat teberruatından ödenmek şartı ile imam-hatip mektepleri açmağa izin vermiştir. Fakat, vatandaşları muhtelif dinlere salık bir memlekette, gideri umumi muvazeneden ödenecek ve üstelik her bakımdan tarafsız olması icap eden Üniversiteye bağlı olarak bir İlâhiyat Fakültesi tesis etmek Ana Yasamıza da, Üniversite anlayışına da, içinde bulunduğumuz bütçe

darlığına da, tatbikine özendiğimiz demokratik düşünüşe de aykırıdır.

Bugün artık eski Semerkant, Buhara, Bağdat, Şam medreselerinde olduğu gibi ilimle beraber dinî bilgileri de talim etmek mecburiyetinde değiliz. Bilgi müessesesi her bakımdan istiklâlini çoktan ilân etmiş ve din, 19 uncu asrın başından beri, Üniversiteler kadronun dışına atılmıştır. Tarihin akışını tersine çevirmek gayretkeşliği her zaman akim kalacak boşuna bir emektir.

[R. Atıl imzasıyla. Kaynak: Nihat Sargın: “İlk ilahiyat fakültesi de Ankara Üniversitesi’nde açıldı. Bizim o sırada dergimizde bu konuyla ilgili bir yazı çıktı, ‘İlahiyat bilim değildir, üniversitede yeri yoktur’ diye. Yazarı Behice Boran’dır.” *Güzellâ Bayındır, Akıntıya Karşı... Behice Boran*, 2009, s. 92]

Hür Gençlik, Sayı 3, Ocak 1950